Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: „Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС: HEnderson 5-6740

РІК LXIII. Ч. 128. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 7-го ЛИПНЯ (JULY) 1956. ЦЕНТІВ 10 CENTS No. 128. VOL. LXIII.

ПАЛАТА ВІДКИНУЛА ЗАКОНОПРОЄКТ ПРО ДОПОМОГУ ШКОЛАМ

ПІВДЕННІ КОНҐРЕСМЕНИ ВДОВОЛЕНІ З ЦЬОГО; ПРОТИ ЗАКОНОПРОЄКТУ ГОЛОСУВАЛИ І РЕСПУБЛІКАНЦІ

Вашинґтон. — Палата Репрепрезентантів більшістю 224 до 194 голосів відкинула законопроєкт про федеральну допомогу на будову шкільних будинків. Це відкинення свідчить про це, що на цій сесії Конґресу не буде ухвалений шкільний законопроєкт, бо вже немає часу на те, щоб можна було ухвалити нову редакцію цього законопроєкту. За законопроєктом голосували 119 демократів і 175 республіканців, проти — 105 демократів і 119 республіканців. Ця велика опозиція республіканців проти цього законопроєкту була великою несподіванкою для тих, які підтримували цей законопроєкт. Велика частина республіканців голосувала проти цього законопроєкту тому, що в ньому була поправка демократичного конґресмена з Ню Йорку Адама Клейтона Павелла, щоб не давати федеральної допомоги тим шкільним районам, які не почали здійснювати скасування расової сеґреґації в шкільництві, як це наказав Найвищий Суд ЗДА. Проти цієї поправки виступили південні демократи, а до них приєдналася і велика частина республіканців. Південні демократи виступили проти поправки конґресмена Павелла тому, що вони противляться швидкому скасуванні расової сеґреґації в школах, а деякі республіканці взагалі є проти того, щоб федеральний уряд допомагав стейтам розбудовувати шкільництво, бо це є обов'язком самих стейтів. Згідно з цим законопроєктом федеральний уряд мав би був видати суму 1,600,000,000 долярів впродовж найближчих чотирьох років на будову нових шкільних будинків. Цілий день ішла завзята боротьба за різні поправки до цього законопроєкту. Було кілька проєктів, на якій основі федеральний уряд мав би розділювати свою допомогу окремим стейтам. Та коли конґресова більшість прийняла поправку конґресмена Павелла про заборону федеральної допомоги тим районам, які не здійснюють расової сеґреґації в школах, тоді демократично - республіканська більшість відкинула весь законопроєкт і погребала справу федеральної допомоги шкільництву на цій сесії Конґресу.

Президент проти „атомового банку"

Вашинґтон. — Президент Айзенгавер вислав листи до членів Спільної Конґресової Комісії Атомової Енерґії, в яких заявляється проти того, щоб створити спільний „атомовий банк", з якого черпали б матеріял на продукцію атомової зброї і на продукцію атомової енерґії для мирних цілей. Президент стоїть на становищі, що продукція атомової зброї повинна стояти на першому місці. Члени Спільної Конґресової Атомової Комісії ще 24-го травня писали Президентові, щоб зорганізувати спільний „атомовий банк", з якого могли б користати і оборонна продукція і мирне населення. Та президент Айзенгавер ще 13-го червня зайняв неприхильне становище до цього проєкту, а його лист аж тепер опублікували. Президент заявив, що немає і стільки атомового матеріялу і відповідного числа фахівців, щоб можна було без обмежень продукувати атомову енерґію для мирних цілей. Непевна світова ситуація, писав Президент, вимагає, щоб на першому місці стояли потреби оборони країни. Якщо б поправилася світова ситуація, тоді можна б легко зужити ту атомову енерґію, яка призначена на оборону, для мирних цілей.

Злочинець не прийшов по викуп за викрадену дитину

Вестбері, Лонґ Айленд. — Злочинець не прийшов по викуп за викрадену одномісячну дитину подружжя Вайнберґів. Шеф поліції повіту Нессов заявив, що цей злочинець виглядає на „аматора" і був чимось поденервований, коли писав картку, в якій домагався 2.000 долярів як окупу за повернення хлопчика. Злочинець мусів добре знати родину Вайнберґів, і тому поліція перевела слідство у всіх тих, які в останньому часі працювали в цьому домі. Злочинець не прийшов по викуп мабуть тому, що ця справа вже стала голосна внаслідок вісток у пресі і радіових стаціях. Поліція побоюється, що 33-денного хлопчика Пітера Вайнберґа могли злочинці вбити, щоб затерти сліди свого злочину. 175 детективів і поліцистів перешукали найближчу околицю і не знайшли жадного сліду злочину. В жовтні минулого року в цій самій околиці пропав був трирічний хлопець Стіфен Даммен, якого й досі не знайдено. Тоді злочинці не вимагали викупу.

В АМЕРИЦІ

● **Ще 25-го травня** Л. М. Піт із Ди Мойн, Айова, загубив був свого перського кота Олафа і на розшуки за ним витратив 2,000 долярів, висилаючи 58,000 карток із світлиною кота та зробивши автом 3,500 миль. Вкінці знайшов свого пестія 28-го червня, і привіз його додому.

● **В провінції Ліма** в Перу в перших дев'ятьох місяцях 1955 року народилось 16,092 дітей, з чого аж 9,470 було нешлюбних, а тільки 6,622 шлюбні. Ті числа подає урядова статистика!

● **В Фічбурґу,** Массачусетс, олень скочив на дах чотириповерхового дому, який стоїть при узбіччу гори. Усвідомивши собі неприємне становище, він вискочив на головну вулицю і забився.

● **Дворічна Б. А. Гарріс** підлізла до прив'язаного на ланцюгу лева в Москіґоні, Мишиґен, який вхопив її голівку в свої пащеки. Батько дитини з трудом її звільнив. Дівчинка має розбиту чашку і рани на грудях. Батько лікується в шпиталі від нервового шоку.

● **Смитсонський Інститут** в Вашинґтоні дістав до своєї збірки плазунів фантастичне сотворіння — хамелеона з трьома рогами. Ці роги ростуть на носі між очима, і їх мають тільки самці. Дорослі хамелеони є 12 цалів завдовшки. Ці хамелеони — це мініятюра великих динозаврів, які вигинули 75,000,000 років тому.

● **Пасажири,** які згинули в катастрофі двох літаків в Великому каньйоні, були забезпечені на суму 2,000,000 долярів. Деякі з них були забезпечені на суму 125,000 долярів.

● **Американський амбасадор** в Арґентині Вільям Болак заявив, що ЗДА плянують виміну професорів є студентів із Арґентини, щоб осягнути більше зрозуміння і співпрацю між обома країнами.

● **Голова Крайової Фундації** для Поборювання Дитячого Паралічу Везіл О'Конор повідомляє, що цього року зібрано жертв, під час так званого „походу шісток" в сумі 52,100,000 долярів. Цю суму склали 90,000,000 осіб.

● **18-річна дівчина** Джейн Маржетс пролежала під розбитим автом 9 днів і чудом живе. Її наречений лежав вбитий 20 стіп від неї. Вони вибралися ловити рибу в горах недалеко Солт Лейк Сиғі. За ними шукали з геликоптерів і піші патрулі, але не могли знайти їхнього авта, яке було між деревами.

Почалися переговори урядових посередників із сталеварними компаніями і робітниками

Питсбурґ. — В четвер 7-го липня члени федеральної комісії посередництва під проводам Джозефа Ф. Фіннеґена почали розмови з представниками спілки Сталеварні Робітники Америки і керівниками сталеварних компаній, щоб встановити можливості закінчення сталеварного страйку і допомогти його закінчити. Після розмов вони вернулися до Вашинґтону й обіцяють почати дальші розмови з початком другого тижня. Федеральна комісія посередництва ставить собі найпершим завданням спонукати обидві сторони до продовжування переговорів, що їх перервано в суботу 30 червня перед початком страйку. Внаслідок страйку сталеварних робітників все більше транспортових та інших, зв'язаних із сталеварною індустрією, підприємств звільнює робітників і припинює працю. Якщо страйк буде продовжуватися, то він спричинить тяжкі шкоди для господарського життя країни.

Комуністи плянували вбити суддю і очікували російської інвазії в ЗДА

Маямі, Флорида. — Бувший аґент ФБІ Джозеф Д. Меззей, який впродовж 12 років був членом комуністичної партії, зізнав в суді, що комуністи в Маямі плянували вбити окружного суддю Джорджа Е. Голта в 1948 році та чекали на російську інвазію. „Це був той рік, казав Меззей, коли ми дістали інструкції скласти пляни для інвазії совєтських збройних сил в ЗДА." Комуністи не знали того, що Меззей був на службі ФБІ і вислали його з Питсбурґа, Па., до Маямі, де він мав скоординувати комуністичну партійну орґанізацію.

Жертви летунської катастрофи в Арізоні похоронено в спільній могилі

Ґренд Каньйон, Арізона. — Стейтова і повітова влада вирішила в порозумінні з представниками релігій похоронити жертви катастрофи в спільній могилі на цвинтарі в місцевості Флеґстаф. Цей похорон відбудеться в понеділок 11-го липня, і в ньому братимуть участь представники римо-католицької, протестантської та жидівської релігій. Хоронять ці жертви в спільній могилі тому, що не вдалося розпізнати окремих тіл. Досі вдалося знайти тіла тих пасажирів і членів залоги, які летіли на літаку „Суперконстеляція".

12,000 учасників VII-ої Зустрічі Українців ЗДА і Канади відзначили 100-річчя Івана Франка

Торонто. — Дня 1-го липня ц. р. відбулася тут в рамцях Сьомої Зустрічі Українців Америки і Канади велика українська маніфестація, в якій узяло участь, як подають торонтські англомовні газети, коло 12,000 осіб. Зустріч, що відбувалася на площі Канадійської Національної Виставки, була присвячена передусім 100-річчю Івана Франка. В ній взяло участь багато видатних офіційних представників Канади, між ними лідер опозиції Джордж Дрю, міністер імігарації Дж. В. Пікерсґілл, посол Ф. Заплітний, посадник Торонта Натан Філіпс та інші. Виступала з промовою під час маніфестації донька Івана Франка, пані Анна Франко-Ключко, яка заявила, що її батько все життя боровся за визволення України з-під російського уярмлення і протестувала проти того, що комуністи використовують ім'я Великого Поета для своєї пропаґанди. Промовляли на Академії д-р Р. Малащук, д-р М. Лоза та П. Башук з Вінніпеґу, головний орґанізатор Української Ліги Визволення. Свою промову П. Башук пов'язав з останнім нападом українських повстанців на совєтський військовий поїзд біля Шепетівки, який є доказом, що збройна боротьба українців проти московського окупанта не припинилася. Провідник канадійської консервативної партії Джордж Дрю заявив, що останні події за залізною заслоною подають надію, що й Україна діб'ється свого визнання і своєї незалежности. — В суботу 30-го червня відбулася в Торонто теж академія для відзначення 15-річчя відновлення української державности в 1941 році.

Відбувся „Український День" в Рачестер

Рачестер, Н. Й. — Саме в День Незалежности, 4-го липня, тут відбувся Український День, в якому взяли участь видатні американські і українські представники. День був зорганізований місцевою Філією УКК, яку очолює відомий наш громадянин п. К. Шевчук. Відбувся він на великій площі в Елсер Ґров парку при участі понад півтори тисячі осіб. Імпрезу відкрив п. К. Шевчук, а проводив нею адв. В. Андрусин. Головним українським промовцем був адв. Михайло Пізнак з Ню Йорку, заст. гол. предс. УНС і касир УКК та генеральний секретар ПАУК. З американських гостей виступали заступник посадника міста Джозеф Фарбо, стейтовий сенатор Вен Лор, судді Джозеф Фрич і Фред Ґудел, шериф Ал Скінер та суперінтендент Сем Оперман, представник литовської групи Р. Шевелес, та головний радний УНС Василь Гуссар. Промовці, зокрема адв. Пізнак нав'язували до роковин Американської Незалежности й говорили про такі ж права і змагання до незалежности українського народу. В мистецькій програмі, яку започатковано американським і закінчено українським національними гимнами, виступав знаменитий хор СУМА під диріґентурою п. Вол. Божика, група дітей-танцюристів та оркестра п. Василя Поповича. Програму вияснив п. Ю. Бурлак.

Українці взяли участь у святкуванні роковин Незалежности в Ню Йорку

Ню Йорк. — З нагоди 180-х роковин проголошення Декляряції Незалежности 4-го липня тут відбулася велика імпреза, зорганізована Синами Американської Революції. Імпреза відбулася при Вічному Світлі в Медісон Сквер Гарден і в ній, разом з представниками деяких інших національних груп, взяли участь теж представники Об'єднаного Комітету Українських Організацій, з його головою мґром Романом Гуглевичом на чолі. Поруч зоряного американського прапору біля пам'ятника Вічного Світла були теж прапори інших націй, між ними і синьо-жовтий український, що його держав п. М. Лотоцький в асисті одягнених в українські національні костюми сумівок: Я. Коростіль, М. Папуги і О. Олійник. В склад української групи входили ще д-р О. Соколишин та п. П. Гной. Імпреза була фільмована та передавана через телевізію..

Шепілов оскаржує американську пресу в „очорнюванні" Совєтів

Москва. — Новий совєтський міністер закордонних справ висловив на пресовій конференції в четвер 5 липня ц. р., під час прийняття у честь Гаммершилда, — переконання, що „існує дуже широка база" для порозуміння чи — як він висловився — „наближення" з З'єдиненими Державами. Як найпершу передумову він назвав потребу „злагіднення тону" американських радіопередач і преси у відношенні до СССР. Шепілов покликався на нібито пристойний в останньому часі тон совєтської преси і протиставив йому американську пресу. Як позитивний засіб для „покращання взаємин". Шепілов поручав пожвавлення „взаємних контактів", при чому покликався на низку минулорічних і цьогорічних „вимінних прогулянок" до СССР і ЗДА. Шепілов заповів, що осінню цього року він поїде до ЗДА на сесію Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй і що тоді буде старатися стрінутись із державним секретарем Доллесом. Далі, потвердив попередню совєтську заяву, що СССР підтримуватиме мирові зусилля ОН на Середньому Сході. — Коли закордонні журналісти хотіли запитати Шепілова про причину якраз загостреного в останньому часі тону совєтської преси у відношенні до ЗДА, особливо у зв'язку з револютою у Познані, за яку скидається вину на „американських імперіялістів" — Шепілов відвернувся і відійшов до Гаммершилда.

Араби твердять, що Ізраїль переводить концентрацію військ

Єрусалим. — Йорданський уряд подав алярмуючу вістку, що Ізраїль переводить на кордоні Йорданії концентрацію військ, особливо в обширі Єрусалиму. Йорданці, мовляв, пильно стежать за рухами ізраїльських військ. Ізраїль заперечив офіційно цьому закидові, назвавши його „чистою фабрикацією", а також з головної кватири Перемирчої Комісії ОН в Єрусалимі сказано, що не завважено ніякої особливої концентрації ізраїльського війська. Однак такий самий закид, як його зголосила Йорданія, прийшов від Ливану. Ливанський уряд, мовляв, подав до відома факт ізраїльського зосереджування військ над кордонами арабських сусідів усім арабським державам та звернувся до них з закликом бути напоготові на випадок ізраїльської аґресії. Король Йорданії Гуссейн видав наказ, щоб ціла йорданська армія (Арабський Леґіон) зосередився вздовж ізраїльського кордону. Голова Перемирчої Комісії канадійський генерал Бирнс, який саме перебував у Каїро, признав, що знову страшенно зросло напруження між Ізраїлем і його арабськими сусідами, особливо ж Сирією і Йорданією. Ізраїльська преса твердить, що недалеко Галилейського озера ізраїльське військо переводить „звичайні маневри" і що це певно стало причиною алярму в арабському світі. Об'єднані Нації не дістали в цій справі ніякої скарги.

Західньо-німецький парлямент приймає закон про рекрутацію

Бонн. — В середу 4 липня західньо-німецький парлямент, чи пак нижча його палата Бундестаґ, прийняв у другому читанні закон про загальний обов'язок військової служби всіх німців від 18 року життя. Так зване третє й останнє читання законопроєкту мало відбутися в п'ятницю 6 липня. Голосування відбулось після гамірливого 12-годинного засідання парляменту, після того, як 150 соціялістів вийшли зі залі, склавши опозиційну заяву. Після того „за" голосувало 206 послів, які залишились на залі. Про-урядові посли закидали соціялістам, що вони обструкційною тактикою хотіли внеможливити прийняття того закону перед літніми феріями. Коли той закон набере виконної сили, коло 10,000.000 німців буде зобов'язаних до військової служби. Проте активно служитиме не більше 500.000, як це признано в Паризьких протоколах. Осінню цього року парлямент має вирішити час тривання активної військової служби. Вишкіл триватиме не довше півтора року.

Папа закликає німців до терпеливости

Рим. — Папа Пій XII звернувся з закликом до німецького народу, щоб він виявив терпеливість у своєму змаганні до об'єднання. Він вказав при цьому на страхітливі для німців наслідки світової війни, які він окреслив, як вияв нетерпеливости, що її німці показали в часі між двома світовими війнами. Папа твердить, що об'єднання Німеччини можна найкраще осягнути ступнево, крок за кроком, поки остаточна розв'язка цієї проблеми стане приємлива для всіх зацікавлених цією справою. Папа Пій XII виголосив промову на цю тему до гурту високих західньо-німецьких урядовців на чолі з міністром закордонних справ д-ром Гайнріхом фон Брентано, що товаришили канцлерові Аденауерові в його подорожі до Риму. Самого канцлера Аденауера Папа прийняв безпосередньо перед тією збірною авдієнцією на приватній одногодинній авдієнції, конферуючи з ним головно про справу об'єднання Німеччини і совєтську політику в цій справі.

Ігор Ґузенко каже, що він українець

Торонто, Канада. — Місцевий щоденник „Globe and Mail" з 4-го липня подав довшу кореспонденцію з Вінніпеґу про українську національність Ігора Ґузенка, відомого колишнього урядовця совєтської амбасади, з якої він втік та допоміг канадійським і американським властям розкрити велику совєтську шпигунську сітку в цих країнах. Недавно Ґузенко видов голосну працю „Упадок титана" на протибольшевицькі теми. Тепер Ґузенко все ще живе інкоґніто, скриваючись перед пімстою большевицьких вбивників. Справу української національности Ґузенка вияснив канадійській пресі відомий наш громадський діяч і меценат, мґр. Василь Гультай з Торонта. Свої твердження про українську національність Ґузенка п. Гультай базує не тільки на його українському прізвищі, але в першу чергу на твердженні самого Ґузенка, яке він написав в одній дедикації на своїй книжці. В ній сказано: „Українському Культурному Осередкові від українця, що цінить українську культуру — Ігор Ґузенко". Мґр. Гультай твердить, що п. Ґузенко в своїх багатьох зустрічах з ним постійно підкреслював свою українську національність та неодноразово виявляв бажання стати активним членом зорганізованої канадійсько-української спільноти, як тільки обставини йому на це дозволять, себто, як він уже не матиме потреби скриватись перед большевицькими вбивниками — сказано в кореспонденції „Globe and Mail".

ҐЕН. ТВАЙНІНҐ ПЕРЕСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ЗРОСТОМ СОВЄТСЬКОГО ЛЕТУНСТВА

Ґеттисбурґ. — Совєтське летунство переживає період великого розвитку. Воно імовірно перевищує американське летунство числом ракетних літаків і могло б наздігнати американське летунство щодо якісної переваги, „якщо ми спали б і не працювали б", — заявив в четвер 5-го липня ц. р. шеф штабу американського летунства генерал Натан Ф. Твайнінґ на пресовій конференції, яку він відбув безпосередньо після того, як впродовж майже півторигодинної конференції під проводом президента Айзенгавера звітував про свою подорож до Москви на показ совєтського летунства, що відбувся 24 липня в Москві. Генерал Твайнінґ склав був спершу звіт секретареві оборони Ч. Вилсонові у Вашинґтоні, з яким разом виїхав до Ґеттисбурґу, де президент Айзенгавер перебуває для повної своєї реконвалесценції. На тій конференції у Президента були ще приявні асистент Президента Шерман Адамс, секретар летунства Доналд Кворлес, голова шефів об'єднаних штабів адмірал Радфорд і генерал В. Б. Персенс, заступник Ш. Адамса. Генерал Твайнінґ заявив, що на конференції у Президента не було мови про спірну проблему, чи треба збільшити програму будови міжконтинентальних супер-бомбардувальників Б-52 ані теж про зужиткування 900,000,000 долярів, що їх надпрограмово призначив Конґрес для побільшення американського летунства. Зрештою, генерал Твайнінґ сказав дуже мало поза те, що вже появилось було в часописах у звідомленнях з його подорожі до СССР. Він ствердив, що большевики показали йому „дуже мало": „мені відхилено тільки трохи двері до кімнати, але що знаходиться в тій кімнаті, мені невідомо". Зате він ствердив з цілою рішучістю великий поступ в загальному совєтському промислі, зокрема летунському. „Вони дістали вже дуже поважне, добре вивіноване летунство". Коли журналісти натискали на ген. Твайнінґа в справі голосного в останньому часі спору між секретарем оборони Ч. Вилсоном і Сенатом щодо накинених Адміністрації Сенатом 900 мільйонів долярів на летунство, ген. Твайнінґ сказав: „Ви завжди можете використати гроші, питання тільки, як це зробити". Він заперечив, наче б між секретарем оборони і генераліцією був якийсь конфлікт, а признав найвище „різницю поглядів на що і як". Генерал Твайнінґ застерігся, що про деякі подробиці звітуватиме на тайному засіданні Підкомісії Сенату для справ летунства. На пресовій конференції генералові Твайнінґові товаришив секретар летунства Кворлес і деякі генерали, які разом із ген. Твайнінґом їздили до Москви.

Польські комуністи намагаються заспокоїти робітників частинним зворотом несправедливо стягнених податків

Познань. — Польський комуністичний уряд почав робити спроби, щоб примирити незадоволених і доведених до розпуки тяжкими життьовими умовинами робітників і заспокоїти хоч частинно їх жалі і спарги. Першою такою спробою є рішення комуністичного уряду звернути робітникам частинно стягані на протязі трьох років надмірні податки. Здійснюючи цю акцію, роздано 1,200,000 злотих передусім робітникам льокомотивного заводу ім. Сталіна (офіційний курс польського злотого є 25 американських центів, але в дійсності він набагато нижчий). З цього заводу рекрутувалися головним чином учасники заворушень і демонстрацій у Познані. — Водночас із цим відбувається широке і наполегливе слідство для викриття спричинників і головних учасників заворушень і веде це слідство спеціяльна комісія польської робітничої (комуністичної) партії під проводом Едварда Ґерека, секретаря партії і посла до Сойму від Познанщини. Слідство йде, згідно з офіційними заявами, щоб знайти винних і якнайстрогіше їх покарати і з другого боку, щоб „не зачіпити нікого невинного." — Комуністичні джерела подають, що досі ув'язнено около 500 осіб. За неофіційними даними є около 2,000 арештованих. Проти винуватих мають початися публічні показові процеси, аранжовані в совєтському стилі, значить, що учасників робітничих заворушень буде судити комуністична юрба. Офіційні кола встановляють число вбитих під час заворушень на 48 і ранених на 400, але списків вбитих досі не опублікували. Неофіційно число вбитих обраховують на 600.

В СВІТІ

● **Появилась вістка,** що Анна Павкер, колишня фактична диктаторка в комуністичній Румунії, одна з основників румунської комуністичної партії і віце-прем'єр та міністер закордонних справ після приходу комуністів до влади в Румунії, померла який місяць тому у віці 63 роки й була похоронена у Букарешті у приявності тільки гуртка найближчих кревних і будь-яких офіційних представників. Коли у червні ц. р. один закордонний журналіст захотів побачити її, йому сказали, що „це неможливо". Водночас віденська преса твердить, що Анна Павкер, „вичищена" з уряду за „ухили", — живе і здорова.

● **„Дзєннік Заходні",** польський часопис в Катовіцах (що їх перезвано на „Сталіноґрод", що певне внедовзі знову зміниться) повідомляє, що серед робітників в копальнях вугілля на Горішньому Шлезьку помітне велике невдоволення, відколи комуністична партія зажадала додаткових годин праці для надолуження великого дефіциту у вугільному промислі. Це доказ, що скрізь у Польщі панує невдоволення серед робітничої верстви.

● **У Мадриді** завалився мешкальний дім, пошкоджений недавною пожежою. 15 осіб згинуло серед румовищ, а коло 10 інших — ранені. Мешканці дому не захотіли після згаданої пожежі випровадитись, тільки сяк-так направили шкоди й мешкали там далі, бо в столиці Еспанії — дошкульний брак помешкань.

● **У Зах. Німеччині** 10,000 прикордонної поліційної сторожі включено до ново-твореної армії. Таким чином стан західньо-німецької армії, який має досягти пів мільйона вояків, нараховує покищо 32,500 вояків.

● **Димитрій Шепілов,** теперішній совєтський міністер закордонних справ, перестав бути головним редактором „Правди". В повідомленні про це сказано, що московську „Правду" редаґуватиме заступник Шепілова, Зацуков.

● **У Берінґовому морі** большевики затопили 56 малих кораблів з-поміж 408, що їх дістали були від Америки впродовж останньої світової війни за законом про „винаєм і позику". Американський морський атташе з амбасади в Москві капітан Ліонард Морз був приявний при „ліквідуванні" 56 перестарілих, пошкоджених і взагалі непридатних уже до вжитку морських одиниць. Совєти мають ще 35 колишніх американських кораблів. Решту звернули були, або також знищили.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Acepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДУХ НЕЗАЛЕЖНОСТИ В ПОХОДІ

Минулої середи американський нарід відзначав 180-ті роковини проголошення своєї історичної Декларації Незалежности, в результаті якої постала наймогутніша країна в світі та найбільша остоя людської волі і гідности. Святкування цих роковин у самій Америці позначується всілякими патріотичними імпрезами та, в першу чергу, дозвіллям. В Ню Йорку імпрезу влаштував місцевий відділ організації Сини Американської Революції, а синьо-жовтий український, прапор, що разом з прапорами інших національностей пишався поруч зоряного американського прапору при Вічному Вогні в Медісон Сквер Гарден, де відбувалася імпреза, був свідоцтвом і виразником того, що Українська Нація має і визнає такі самі високі ідеали волі і незалежности, які лягли в основу американської Декларації Незалежности.

Очевидно, що роковини американської Декларації Незалежности відбились відповідним відгомоном і в інших країнах, вказуючи на те, що ідея волі і незалежности, яку так брутально потоптано в комуно-московській імперії, є направду в поході і ніщо її не зупинить.

Замітні думки на цю тему виголосив в Манілі, столиці Філіппін, заступник президента ЗДА Ричард Ніксон, що саме тепер там зупинився в своїй новій подорожі по світі. Віце-президент Ніксон згадав, що саме дух американської Декларації Незалежности приніс волю і незалежність Філіппінській республіці 10 років тому, той дух є сьогодні в поході в усіх країнах континентів. Історія азійських країн останніх років дає на це багато прикладів. Очевидно, що найбільшим і найзапеклішим ворогом ідеалів волі і незалежности є вже від понад трьох десятиріч комуно-московський колоніяльний імперіялізм. „Він поневолив понад тузінь націй та заставив сотні мільйонів терпіти тиранію в її найгострішій формі; він бо не тільки поневолив їхні тіла, але й намагається опанувати їхні уми та вбити їхні душі" — твердив віце-президент Ніксон.

Стверджуючи ці факти та протиставляючи їм американське відношення до менших і слабших націй, віце-президент Ніксон звернув увагу на дуже помилкові калькуляції деяких т. зв. „невтральних" народів, які думають захоронити себе перед комуністичною загрозою своїм підлабузнюванням комуністам. Але вони забувають, що комуністичний колоніяльний імперіялізм не знає жадної ласки, жадного милосердя ані жадних прислуг чи пощади і тільки чекає на нагоду, щоб захоплювати все нові жертви. Що більше, віце-президент Ніксон так само не думає, що комунізмові можна протиставитись тільки самим негативним наставленням до нього. Навпаки, комуністичну загрозу може відвернути світ в цілості і кожна воледюбна нація зокрема тільки активною боротьбою проти нього. Як велику заслугу і мудрість філіппінців і їх державного проводу віце-президент Ніксон назвав те, що вони не завагалися вжити проти комуністів зброю, як це було необхідне, та що вони активно поборюють цей злочинний світогляд належними реформами.

Дух незалежности є направду в поході і його ніщо вже не може ані зупинити, ані здавити. Віце-президент Ніксон висловив американську гордість з того, що саме Декларація Незалежности встановила велику мету: „мирний світ, у якому людина може бути вільна, нації можуть бути незалежні, а народи можуть жити разом у мирі, добробуті і приязні".

Під знаком духа незалежности в поході згадувано роковини американської Декларації Незалежности в багатьох інших країнах, а спеціяльне послання з цієї нагоди могло дійти і до наших братів за залізною заслоною. Виголосив його через „Радіо Визволення" крайовий командант Американського Леґіону Аддінґтон Ваґнер. Згадавши, що ідеали американської Декларації Незалежности були впродовж минулого сторіччя „палаючими смолоскипами для таких великих борців за волю, як Герцен і Шевченко", п. Ваґнер м. ін. твердив: „Волі не можна дарувати. Вона є невід'ємним правом кожної людської істоти, чи це буде росіянин, українець, грузин, індієць чи американець. Сьогодні дух волі живе у вашій країні. Він змушує диктаторів до уступок, але це тільки підсичує вимоги більших уступок від кремлівських тиранів. Раніше чи пізніше універсальне послання демократичної революції, висловлене в нашій країні 180 років тому, принесе повну волю і народам Совєтського Союзу".

Наче потвердженням тих слів були опубліковані в пресі повідомлення про нову повстанську активність в Україні, включно з демонстраціями в Києві, та про нові заходи окупантів проти визвольного руху. Дух волі і незалежности справді живе і є в поході зокрема в Україні.

Ю. Старосольський

УКРАЇНСЬКІ КНИЖКОВІ СКАРБИ В КОНҐРЕСОВІЙ БІБЛІОТЕЦІ

I.

Колись Конґресова Бібліотека в Вашингтоні була для нас тільки ще одною великою бібліотекою закордоном. Очевидно, знали її більше ці наші земляки, що знайшли в цій країні нове пристановище яких сорок чи п'ятдесят років тому, або ці, що тут народились чи виховувались.

Але для тих, що жили ще на Рідних Землях, була це тільки далека, заморська книгозбірня, славна з того, що, — як усе американське, — була найбільшою на світі.

Назагал не бачили ми практичної важливости тієї далекої нам тоді бібліотеки, так, як і не передбачували ми війни з її такими жахливими наслідками.

Але війна прийшла і її вислід ударив не тільки по нас, українцях, як людях, але й по нашій культурі з її придбаннями і скарбами, а головно по нашому друкованому слові. І коли прийшла масова українська скитальщина, то ці, що мали щастя зберегти своє фізичне життя, почали турбуватись теж збереженням і духових цінностів нації.

І тоді побачили ми славну Конґресову Бібліотеку в Вашингтоні в новому світлі. Ми побачили, що була це скарбниця, в якій можна було і треба було зберегти українську книгу від загибелі або від поневолення совєтською Москвою; ми зрозуміли, що тут міг бути один з осередків українознавчих студій з українських джерел у вільному світі; і побачили ми теж, що це чи не найпевніший у світі депозит для біжучих публікацій, книжок чи періодиків.

Але ці, що мали нагоду обсервувати ситуацію зблизька, ствердили не надто рожеву картину. Могли, передусім, об'єктивно ствердити наше власне занедбання, яке тільки частинно можна виправдати непередбачливістю політичної ситуації. Ні видавці, ні окремі люди не посилали до Конґресової Бібліотеки систематично українських видань. Тільки доривочно й випадково попадали туди наші публікації.

Можна було теж бачити недоліки самої бібліотеки. По старій традиції в уряді, по університетах і т. д. українські книжки йшли на полицю під гаслом „Росія"; і не дуже можна було дивуватись, що в межах російських фондів українська колекція зазнала мачушиної долі. Не було часу для скаталогування і — здається — не було експертів для клясифікації та оцінки.

Вкінці — цього року зроблено знаменний перший крок, коли Бібліотеці повелося здобути співпрацю над українікою — хоч тільки на короткий час — проф. Я. Рудницького з Вінніпегу. Проф. Рудницький тепер чи не найкращий наш знавець україніки по чужих бібліотеках, особливо після його докладних студій бібліотек Европи, Америки та Канади, в зв'язку зі статтею до Енциклопедії Українознавства.

Він працював у Бібліотеці протягом травня й червня і в висліді його праці ми бачили першу виставу української старої книги із збірки Конґресової Бібліотеки.

Вистава приміщувалась в гарному Віттол Павільйоні. Її відкриття в полудне 22-го червня було получене з обідом, який влаштовано в честь проф. Рудницького. Діючий директор Конґресової Бібліотеки, Вернер Клепп, директор департаменту референції д-р Б. Адкінсон і шеф Слов'янського і Східньо-Европейського Відділів д-р Сергій Якобсон президіювали при обіді і відкритті вистави, при участи гостя, шефа української секції Голосу Америки п. Кедровського, та ряду робітників бібліотеки, що були в ближчому відношенні до української колекції.

Мр. Клепп вітав нашого вченого та висловив радість із його співпраці та її вислідів. Д-р Якобсон у довшій промові наперед представив присутнім проф. Рудницького на основі його наукового дорібку та стажу, потім з великим признанням висловився про його роботу і про важливість її вислідів для впорядкування української колекції. Потім проф. Рудницький пояснив присутнім експонати вистави.

Очевидно, українські учасники з особливим сентиментом оглядали старі книги, розложені тут на довгому столі. Не було цих книг надто багато, всього біля 130, бо збірка обіймала тільки видання до кінця 19-го століття. Але від книг цих віяв дух рідної нам і знайомої старини. Книги й журнали, про які ми тільки вчилися колись у середній школі — часто тоді ще й неохоче — тепер, ось тут, в далекій Америці, лежали перед нами як живі свідки культурних придбань наших предків.

Ось найстарша книга вистави — славний „Требник" Петра Могили з датою Київ, 1664. Але перший український здобуток Конґр. Бібліотеки, записаний під датою 1870 року, це „Руська Читанка", видана у Відні в 1852 році. Був там „Мир" Іннокентія Гізеля в 1669 р., „Співанник Церковний" 1794 р., потім — друге й третє видання „Енеїди" Котляревського — (1808 і 1842), цієї першої книжечки, що започаткувала нову добу української літератури; „Збірник Українських Пісень" Максимовича в 1849 року, з автограмом автора, „Генеологічне Дерево" Гетьмана Розумовського — і, очевидно, кілька Шевченків: тут його „Тризна" по російськи, 1844, третє видання „Кобзаря" з 1860 р. і перше повне посмертне видання з датою Петербург, 1867, з акцентами над текстом для російського читача. Єсть і Куліш: його „Чорна Рада" по українськи і по російськи в авторовому перекладі, оба видання 1857 року, це цікава студія порівняння двох мов, представлена тим самим автором і прекрасним знавцем обох мов. Бачимо й автограм Куліша на його книжечці „Чернишенко". Немає тут Кулішевих перекладів Шекспіра, але проф. Рудницький знайшов їхній комплет у т. зв. Фоґлер Лайбрери, сусідній з Бібліотекою Конґресу, і присвяченій виключно Шекспірові.

Особлива цінність вистави і збірки взагалі, це комплет 94 томи журналу мистецтва, літератури, історії й етнографії — „Київська Старина" (1882 — 1906), единий, за словами проф. Рудницького комплет по цей бік залізної куртини. Є там і Галицький журнал „Правда", і „Слобожанщина" писана „ярижкою", і т. д.

Виставу влаштовано доволі нагло і тому не мала вона належного розголосу, а через те тільки нечисленні українці з Вашингтону мали нагоду її побачити. Але маймо надію, що нагода така ще прийде і то в більшому розмірі.

БЕЗ МАСКИ

Рік тому в червні 1955 року вийшло 48-сторінковим зошитом (великої чвірки) перше число „русского літературно-політичного журналу нової еміґрації в Америці" п. н. „Русская независимость"; в лютому ц. р. появилося друге число і тепер за місяці червень-липень-серпень видано третє число. Згадка про цей журнал вже була в „Свободі" в статтях про теперішню російську еміґрацію. Сьогодні варто зупинитися над ним, бо в цьому журналі „нової російської еміґрації" проявився дуже різко і дуже виразно ідологічний і політичний напрям діяння і праґнень не так „нової русскої еміґрації", як радше елементів з усіх старих напрямків й угрупувань старої російської еміґрації.

Підписує журнал, як видавець, якийсь Анатолій Орлов, як редакція — анонімна „редакционная колегия" і як секретар її якась пані Е. Бельковіч. Друкується „Русская Независимость" в Ню Йорку, ЗДА.

Дуже характеристичне ставлення „редакційної колеґії" цього журналу до країни, в якій вони знайшли захист, працю і можливість видавання свого журналу — до З'єдинених Держав Америки. В програмових статтях в першому числі цього журналу це питання дискретно промовчується, і тільки в третьому числі зазначено скромно, що, мовляв, „ми тут тільки як гості", які „не збираються і не мають ніякого морального права встрявати в життя цієї країни і порушувати її внутрішні підвалини".

Невстрявання це дуже своєрідне і його знову ж таки треба з'ясувати покликанням на статті цього ж часопису. В четвертій точці своєї декларації редакційна колеґія заповідає боротьбу „з дескридитацією русского народа, яка виникла в середовищі лівих кіл демократії й оскаженіло реакційних рядів діячів новітнього націоналізму, який присвоїв собі всю ідеологію Розенберґа і Ґеббельса". Цих „оскаженіло реакційних" кіл в декларації не названо, але із змісту дальших статтей ясно, про кого йде. Зараз бо чергова стаття присвячена „Антирусскій політиці Американського Комітету" й у вступі до неї автори її розглядають проблему виникнення і походження американської „антиросійської політики" і називають усіх російських еміґрантів, які пішли на співпрацю з цим Комітетом, прихильниками „бейзболу, шинок і ясць", „рабами ганчірок і пральних машин", „безпринциповими кар'єристами, які служать вірою і правдою трьом режимам: комуністичному, фашистівському і демократичному" (ч. 1, стор. 7). В дальшій зараз статті (стор. 8-9), надрукований як ... „стороннее сообщение", якийсь Д. Байбеков говорить про „ідеологічний зв'язок полковника Креґера з Американським Комітетом" (полк. Креґер один з керівників гітлерівського Ґестапо). А вже цілком не стримуючись, редактори згаданого журналу називають у 3-ому числі згаданий Американський Комітет для боротьби з большевизмом" „остміністеріюмом", а його співробітників Куніґольма, Вільямса і Терпака „зондерфюрерами" або „кандидатами в зондерфюрери".

Але ж Американський Комітет установа ,приватна й політична і проти неї в Америці можна мати кожному свої застереження і заперечення. Тому варто зупинитися на тому, як „редакціонная колеґія" журналу „Русская Независимость" характеризує З'єдинені Держави Америки, в яких вони живуть і діють. В критиці Американського Комітету вони назвали посередньо цю країну батьківщиною „бейзболу, шинок і ясць", „ганчірок і пральних машин". З інших статтей варто вибрати такі характеристики Америки чи американського життя: Ню Йорк — це „велике зажерливе й несправедливе місто" (ч. 1, стор. 24); „історія ЗДА є історією того, як матерія уярмлює дух" (в протилежності до Росії „історія якої доказує, як дух скоряє матерію", — ч. 1, стор. 30); американські конґресмени — це люди, які під час „визволення" Совєтами балтійських держав „вимагали більше крови, більше страхіть" (ч. 2, стор. 16); американські бомби під час війни сипляться „з якоюсь чортівською наполегливістю на безборонне маленьке місто" в Німеччині (ч. 2 стор. 48); Америка — це „країна, в якій лютують шпигуноманія і русофобство" (ч. 3, стор. 6); в ЗДА тільки

(Закінчення на стор. 3-ій)

ПОТОПТАВ ТРОЯНДИ...

Потоптав троянди - квіти,
Без журби пішов.
Будеш іншій говорити
Про свою любов.

Пелюстки сліди покрили —
Не вернув з імли.
А тумани покотили,
В полі залягли.

Затремтіли роси - сльози,
Та не впали з віч.
Довго ждала на дорозі
Я тебе в ту ніч.

Підійму троянди - квіти,
Ранком їх поллю.
Можеш, друже, не любити —
Що ж... а я люблю.

НАДІЯ ПРИХОДЬКО

МОЖЛИВІСТЬ ЗРЕЧЕННЯ КОРОЛЕВИ ЮЛІЯНИ

Німецький ілюстрований тижневик „Дер Шпіґель" оприлюднив сенсаційну історію про захоплення голляндської королеви Юліяни знахоркою - „чудотворницею" Гретою Гофманс, яке привело до поважних дисонансів в подружньому житті королеви з князем Бернардом і створило напружену ситуацію між королевою і урядом. Вміщена у німецькому часописі стаття знайшла голосний відгук в усьому світі. Її почали передруковувати й коментувати, додаючи здебільша сенсаційного, ба навіть скандалістичного сосу, що викликало протест професійної організації голляндських журналістів, які закинули закордонній пресі порушення норм журналістичної етики. В самій голляндській пресі панує на цю тему мовчанка. Проте, за голосами тієї поважної англомовної преси, яка не женеться за сенсацією, а стверджує й аналізує факти, у політично-господарській і товариській верхівці в Голляндії віддавна відомо про гострий зворот королеви Юліяни в сторону містицизму і про некорисні впливи на поточні державні справи осіб, відданих разом із королевою містично-релігійному культові.

Це не нова справа, бо тягнеться вона вже шість років. Тоді то чоловік королеви Юліяни, князь Бернард, представив своїй дружині 55-річну (тепер вона має 61 рік) Грету Гофманс, як цікаву жінку з фанатичною вірою у надприродні сили, що можуть вилікувати людей, та у свій власний зв'язок із тими силами. Князь Бернард, людина дуже розумна і державний діяч у дійсному цього слова значенні, вважає тепер за найбільшу помилку свого життя — введення на королівський двір Грети Гофманс. Очевидно, він не надавав тоді ніякого значення тій події, яка мала непередбачено поважні наслідки. Королева, яка дуже любить свою наймолодшу, 9-річну доньку Марію, що народилась напівсліпою, вхопилась за приречення Грети Гофманс вилікувати дівчинку, і зробила її своєю прятелькою-повірницею. Грета Гофманс нікого не вилікувала, зате здобула собі таку сильну позицію на королівському дворі, що стала поштовхом до створення гурту осіб, які почали займатись містицизмом, сходились разом і помалу склали наче нову закулісову й незареєстровану партію, із сильними впливами на королеву та хід державних справ. Сталось це ще завдяки спеціяльній позиції королеви-вдови, Вільгельміни, яка — після 50-річного панування — в 1948 році зреклася престолу, але й досі, не зважаючи на свій старечий вік, зберегла дуже сильну позицію в Голляндії, бувши законним адміністратором королівського майна та головою династії. Вільгельміна, побожність якої віддавна переходила в сферу філософії містицизму, взяла в оборону Грету Гофманс, коли князь Бернард, побачивши її некорисний вплив на королеву, заборонив їй вступ до королівського палацу. Тоді королева Вільгельміна віддала згаданому гуртові осіб, звеличників одного релігійно-містичного культу, середньовічний замок Гед Оуд Лоо — від імени якого й почали називати той гурт.

З часом почали приставати до того гурту дуже впливові особи з голляндського товариського, політичного і господарського життя, деякі міністри, банкіри, дами двору королеви. Все це почало заторкувати державне життя тоді, коли 1) королева почала призначати на різні високі становища членів того вужчого гурту, і 2) коли вона почала прислухатись до порад і намов людей з того гурту, що йшли по лінії — скріплювання „дійсної влади" королеви. Доходило до дисонансів поміж королевою і урядом на тлі конституційних компетенцій. Королева щораз більше почала виломлюватись з контролі уряду, який — конституційно відповідальний за всі зовнішні виступи королеви — протестував, напр., проти неконтрольованих і не схвалених урядом публічних промов королеви. Князь Бернард став відразу по стороні уряду, а тому закулісова кліка почала вести інтриґи й проти чоловіка королеви, не цураючись фабрикувати проти нього наклепницькі сплітки. Очевидно, це витворило погану атмосферу. Безкритичність королеви у виконуванні порад кліки дійшла до того ступня, що вона буцімто зажадала від прем'єра Віллема Дрееса, щоб той заборонив князеві Бернардові прийняти головування на міжнародній конференції бизнесменів і політичних діячів, що відбувалася в травні у Копенгазі; голляндський прем'єр відмовився зробити це. Невтішні відносини дійшли до того, що в міжнародній пресі появились поголоски про можливості 1) фактичного, якщо не формального, розбиття подружжя королеви Юліяни й князя Бернарда і 2) зречення королеви на користь своєї 18-річної доньки Беатричі. До речі, всі три старші доньки королеви, Беатрича, Ірина й Маргарита буцімто „тримають" з батьком, хоч і не відчужились матері (королівська пара має чотири доньки і ні одного сина).

Королева Юліяна має тепер усього 47 років. Хоч вона, переймаючи престіл вісім років тому, в часах післявоєнної руїни й розпаду міжконтинентальної голляндської імперії, не була захоплена ролею володарки, проте тепер загально вважають, що, поставлена перед дилемою — державної кризи і зречення чи очищення королівського двору від звеличників Грети Гофманс, — піде за голосом розуму і державної рації. Голляндія — це не царська Росія з її зганґренізованою династією, чоловік Юліяни — це не безвольний Ніколай II, а сама вона — не Марія Олександровна, що повірила була в Распутіна, як у „чудотворця", який вилікує хворого на гемофілію її сина Олексія. Єдина схожість у цих двох історичних випадках — в трагедії матерей. Королева Юліяна користується в голляндському народі дійсною популярністю, головно за свою людяність, приступність, за скасування багатьох перестарілих двірських конвенансів. Під час останньої війни вона, що виїхала була в 1940 році до Канади, а потім до Англії, і князь Бернард, що переїхав до Англії, до армії, — поводилися достойно і зберегли престіл. Власне тому, що Голляндія — це один із семи монархічних острівців серед республіканського моря, поважна конституційна криза і зречення королеви під натиском уряду й парляменту були б загрозою для монархічного устрою. Тому, мабуть, не дійде до „проби сил" між двома „партіями" на голляндському королівському дворі і між прихильниками монархії та республіки, які покищо не становили лінії поділу в голляндському народі. Покликання королевою Юліяною спеціяльної державної 3-членної Комісії для розгляду, як це сталося, що часопис „Дер Шпіґель" помістив був таку статтю, доказує, що вона стурбована розголосом цієї невтішної історії.

(26)

Володимир Янів

ДУШЕВНІ ПЕРЕЖИВАННЯ В'ЯЗНЯ В „ТЮРЕМНИХ СОНЕТАХ" І. ФРАНКА

(До питання закономірности психічних явищ)

В іншому місці говориться, як то

„ключник, стражник може в кожній хвили
Перетрясти все в казні, обшукати
Вас до сорочки ...",

при чому обшук не ограничується до самого шукання заборонених речей, але стражник може це „язиком, як хоче, вас честити". Так як ці додаткові словесні образи при обшуку дуже дошкулють, так само денервуючі є нічні ревізії, що виривають знеможених в'язнів із сну, який приносить їм забуття. Нічна сценерія й нагле пробудження надає картині рис спеціяльної жорстокости, брутальности іноді просто кошмарности. Це спросоння вчувається Франкові „пожарний дзвін", але гірше жаху діє в даному випадку факт, що не пошановано навіть так дуже потрібного й так гаряче очікуваного відпочинку, — що не пошановано примітивної потреби людини, щоб вона хвилину була сама і була собою. Це тим більше вражає, що причина такої нічної ревізії дуже неістотна, і тому насувається порівняння, що „ногайці казню за казнею плюндрують".

Коли однак доцільність ревізії можна врешті-решт зрозуміти, — звичайно, без непотрібної лайки і без зайвої брутальности, тоді в особисту гідність найбільше вдаряє та аґресивність сторожі, яка нічим невиправдана. З цього погляду дуже характеристичний опис, як ключник, чи пак „дід" (як його в данім випадку, згідно із злодійським арґо, називає Франко) приносить хліб:

„... З порога
На піл покинув і попхнув ногою —
І х погув, що є власть надо мною."[23]

Коли така поведінка мусить заболіти, запекти до живого, тоді зрозумілою стає охота в'язня виявити таки свою непокірливість, свою волю, свою індивідуальність. Так народжується бажання докучити сторожі, і це бажання належить до дуже характеристичних виявів в'язничної психології. Описові „вечірнього концерту", яким в'язні дразнять відповідального за порядок вартівника, присвячені два Франкові сонети.[24] „Концерт" починається від забороненого перегукування між келіями й від стукання у стіни. Коли вартівник звертає увагу чи лається, крик стихає в одному місці, щоб в цій же хвилині розлягтися на другому кінці коридору чи подвір'я. Вартівник бігає мов навіжений з одного місця в друге, щоб вишукати винного, — звичайно безуспішно, а його лють збільшують вигукувані під його адресою найгірші образи, котяче нявкання, чи кукурікання. І коли вартівник вже докраю переденервований і змучений, коли він „став, немов підрізаний баран", стихає раптом все, „мов в домі смерти". Докладніший опис сцени в прозовім оповіданню Франка „До світла", при чому в даному випадку „концерт" закінчився трагічно, бо виведений з рівноваги вартовий стрілив і вбив молодого в'язня, до речі невинного, і то саме в хвилині, коли він мав бути звільнений.

Ненависть до сторожі сполучується із глибокою погордою, що, мовляв,

„Ви продали себе в кати й на муки.
За 300 гульденів річної плати
Готові з друга, брата шкуру драти
Як лиш він тут попадесь вам у руки.
Понижені до розряду собаки
Порядком нашим, ви мститеся таки,
Понижуючи других якомога"[25]

Але ненависть і погорда до сторожі це тільки один вирізок загальної постави, яка каже не тільки дошкулювати вартівникові, але взагалі родить бажання обманювати, чи як Франко каже: „Теміді плюнуть в сліпі очі".[26] І це тільки в часті для справжньої конечности в'язні перестукуються між собою таємною абеткою, перекидають собі при допомозі т. зв. голоти з вікна до вікна харчі чи тютюн, передають собі за посередництвом підкуплених „посмітюхів"[27] листи; поруч із охотою порозумітися чи подати важливі для слідства відомості діє при тому внутрішня потреба перехитрити начальство, показуючи при тому сприт і відвагу.

[23] „Ключники і дозорці", 109-110.
[24] Сонети: „Вам хочесь знать" і „Не будеш тихо", 100 і 101.

[25] „Ключники і дозорці", 109.
[26] „Тюремна культура", 111.
[27] „Голота" або „кінь" — шнурок, який перекидається в бік на виставлений поза ґрати дрючок від мітли або спускається з горішнього вікна вниз. Посмітюх — в'язничний послугач (з-поміж в'язнів). Ґрипс, ґрипсанка або ксива — назви на в'язничні листи, передавані нелегально.

Остап Тарнавський

БОРОТЬБА ЗА УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР У ЛЬВОВІ

(2)

Та вся діяльність українського театру у Львові велась до того часу без правного оформлення. Театр належав „Українській Бесіді" і підлягав контролі „Артистичної Комісії". З роками значення „Бесіди", яка в шістдесятих роках була осередком товариського й культурного та й політичного життя у Львові, упадало, постали нові осередки й нові установи, а „Бесіда" ставала щораз виразніше лише звичайним касином. Щойно віддаючи театр під управу двом театральним діячам Біберовичеві і Гриневецькому, „Бесіда" списала з ними умову і поставила театр в окреслене правне становище. Час дирекції цих двох керівників театру — це найкраща доба в історії української сцени в Галичині. Театр об'єднав найкращих акторів, у репертуар увійшли твори Марка Кропивницького, Михайла Старицького, Івана Тобілевича, Панаса Мирного, ба теж і Лисенкові опери: „Різдвяна ніч" й „Утоплена" та й „Запорожець за Дунаєм" Гулака-Артемовського. Йшли теж вистави чужинних драматургів, як теж і продукувались свої місцеві автори, як Григорій Цеглинський, Сидір Воробкевич й інші.

В той час теж наш театр у Львові відзначав своє двадцятьп'ятиріччя (1889) і це було справжнє свято української національної культури. Тоді вже наш театр отримував значні субвенції від уряду.

Але разом із успіхами відзначено теж недостачі нашого театрального мистецтва. Головною і підставовою — був брак театральної залі. Тоді, як польський театр у Львові з самого початку користувався театральною залею Скарбека, а згодом за субвенції галицького уряду дістав велику й імпозантну будівлю Міського Театру, український театр у Львові постійно вів боротьбу за найбільше підставову річ: за приміщення. Ця проблема стала дуже пекучою у Львові, коли „Народний Дім" в році 1886 відмовився відступати залю для нашого театру. Де, у яких залях на наймах не доводилось грати нашому театрові на тій своїй і не-своїй землі? Крім „Народного Дому", в „Стрільниці", в „Редутовій залі" будинку Скарбека, в посзуїтському городі, „Під крученими стовпами", у „Гвязді", в „Улю", в залі „Яд Харузім", в „Ремісничій палаті", як теж і в гостині в польському театрі.

Багато гірше виглядала справа приміщення для театру на провінції.

Коли в році 1905 дирекцію Львівського театру перейняв Микола Садовський, то всі його великі починання в напрямі перевишколу актора та й відновлення репертуару розбивались головно об нерозв'язану проблему приміщення для театру та й ця проблема й приспішила виїзд цього великого театрального діяча з Галичини.

Тому то питання про будову театру у Львові стало загальногромадським, стало справою національного й культурного надбання.

З метою збудування постійного українського театру у Львові засновано там вже в 1892 році спеціяльний комітет під проводом Василя Ільницького і Теофіля Мандичевського та й цей комітет почав збірку фондів. Збірки на будову театру переводили й інші товариства, як „Просвіта", „Бесіда", Драматичне Товариство ім. Івана Котляревського, та й у висліді цих збірок „Просвіта" закупила 11 липня 1901 р. ца 90 тисяч корон стару реальність на розі вулиць Руської й Підвалля з метою перебудувати її на театр. Але опісля перепродано цей будинок з малим зиском „Дністрові", а театр залишився надалі без будівлі.

Справу будови театру у Львові порушив ширше Євген Олесницький в 1903 році й тоді створено новий комітет будови театру з Костем Левицьким у проводі. Пороблено заходи у Віденській будівельній фірмі та й внесено прохання до Крайового Сойму про признання допомоги на будову. Ці заходи в Крайовому Соймі про признання допомоги на будову робили наші посли щороку, і завжди безуспішно. Справа затягнулась аж до вибуху першої світової війни. На одному із засідань Сойму посол Олесницький, втомлений безуспішними стараннями про субвенції, вигукнув: „Побачите, панове, що поставимо театр без вашої допомоги!"

І справді українська громада робила все, щоб цю постанову свого провідника виконати. Ще 1903 року Комітет будови театру закупив наріжну площу між вулицями Сикстуською, Сапіги і Коперника, навіть заплатив магістратові за нівеляцію площі та й проведення бічних вулиць, але признання допомоги на будову не отримав. — Тоді, як поляки за урядові субвенції дістали великий міський театр і користали з постійних міських субсидій для їхнього театру, українці були не лише покривджені владою, але й самі внаслідок обставин і через приповідкову галицьку мізероту не зуміли доконати цього народного діла.

Згодом Музичне Товариство ім. Лисенка у Львові відкупило кусень площі, закупленої під театр і там побудувало свій будинок із великою залею, яка згодом пригодилась теж для вистав українського театру.

Після першої світової війни справу будови українського театру перейняла кооператива „Український Театр" і на цю кооперативу переписано власність закупленої площі. Справа будови українського театру стала ще більше нездійснимою після окупації наших земель Польщею. Тоді то поляки внеможливили збудувати театр на площі на розі вулиць Коперника, Сикстуської і Льва Сапіги — наслідком „протесту" сусіднього костела св. Магдалини.

Український Народний Союз це суто демократична українська братська організація. Стати її членом, — це не тільки забезпечити себе і Ваших рідних матеріяльно. Це значить, бути співвласником його надбань і вибирати, чи бути вибраним в його керівні органи.

БЕЗ МАСКИ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

17% людей, які регулярно читають книжки (ч. 3, стор. 7); за англійською традицією ганебної експлуатації китайців пішли в деякій мірі і З'єдинені Держави Америки (ч. 3, стор. 12); люди західньої культури неохайні і негігієнічні, не вміють вмиватися, а коли порівняти чесання волосся пересічного американця з таким же розчісуванням в „русского" — то коментарі зайві (ч. 3, стор. 45); „Гітлер був не вийнятком, а генеральною лінією Заходу" (ч. 3, стор. 47) і т. д. і т. д. Російських журналістів, які зважуються хочби тільки описувати американське життя, „нові еміґранти" з журналу „Русская независимость" називають звеличниками „пилососів, телевізійних апаратів і різнобарвних ганчірок".

Зустрівшись з таким „принциповим і рішучим" ставленням нових „русских еміґрантів" до Америки, кожен, навіть цілком безкритичний читач, шукатиме за таким же критичним ставленням цих же еміґрантів не так до їхньої ж таки „родіни", але передусім до теперішнього червоного режиму. Шукатиме і не знайде. На всіх 176 сторінках великої чвірки ніже згадки, ніже натяку на конечність боротьби з комунізмом чи большевизмом, що за словами російської офіційної пропаґанди „поневолив теж і русский народ". „Редакціонная колеґія" бере в оборону не тільки російський народ, не тільки Росію, але й російський большевизм і комунізм. Друга світова війна для них як і для Сталіна і Хрущова — це „Великая Отечественная Война" (ч. 1, стор. 37), „в СССР на випадок всесвітньої війни кожна людина, не тільки дорослі, але й нелітні, кожна жінка і кожна нелітня дівчина будуть озброєні, як учасники тієї чи іншої військової частини і спротив чужоземцям буде виявлений в невідомих досі видах, формах, якостях і скількостях" (ч. 2, стор. 3). Із задоволенням передруковують редактори „Р.Н." статтю американського журналіста Джозефа С. Гарша про Хрущова і його доповідь із ствердженнями, що Хрущов „виступав, як людина повна віри в силу і могутність і в майбутнє Совєтського Союзу" і що в СССР появилося „нове покоління керівників" (ч. 3, стор. 9). Завданням нової русскої еміґрації прихильники цього журналу ставлять „з'ясування чужоземцям того, що з закінченням сталінського режиму постала в усьому світі велика шанса для миру шляхом успокоєння пристрастей і зм'ягчення крайностей в СССР" (ч. 3. стор. 47). Відповідно до такої настанови журналу і цілком у згоді із совєтською термінологією майже в кожному числі редактори журналу атакують „меншовиків-берійовців" та ліві російські партії (ч. 2 стор. 2), то називають „статтями берійовців" статті про занепад „русскої православної церкви", передруковані з совєтських газет, то протестують проти того, щоб до російських еміґрантських критиків „розгулу расової ненависти і погромницької аґітації проти русских" у З'єдинених Державах пристосувати рецепту . . . Єжових і Берій, мовляв, це чужинні аґенти (ч. 3, стор. 24), і з другого боку називають своїх же власних російських критиків журналу „Российская независимость" людьми вишколеними „в школі єжовщини і берійовщини" (ч. 3, стор. 47).

Не гірше, а то й навіть сильніше за совєтську пресу розправляються „нові русскі еміґранти" із відомим комітетом Керстена, за те, що прослідкував факти совєтського народовбивства в балтійських країнах (ч. 2, стор. 13-18), з кардиналом Спеллманом — „лютим ненависником русских" (там же, стор. 38-40), з чином оо. Єзуїтів і Ватиканом. Багато уваги присвячують вони і ненависним їм сепаратистам: Українському Конґресовому Комітетові, „Свободі". Бандері та ін. Характеристично, що в „доказовому" матеріялі проти „сепаратистів" цитують редактори „Р.Н." частенько совєтські матеріяли, як, наприклад, повість сталінського орденоносця Петра Панча про „возз'єднання" України з Росією, зокрема його „спасібо народу московскому!" та ін.

З деякими вийнятками із напрямними і настановами виступів журналу „Русская независимость" солідаризуються гаряче широкі кола російської еміґрації. Численні листи читачів до редакції згаданого журналу так і рясніють викликами захоплення („Молодцы!" — ч. 3, стор. 45) і признанням, що на таке „нове слово" чекала не тільки вся російська еміґрація, але й уся Росія, і „навіть тіні тих, що віддали життя за неї" (там же, стор. 44).

На закінчення варто підкреслити „доцільно-спрямований" вибір „поезій" друкованих у журналі. Перше число починається віршом Пушкіна „Клеветникам России" з погрозою, що для „інтервентів" є місце „в полях России среди нечуждих им гробов" і кінчається „поезією" якогось В. Андрияна „Я русский" з ленінською погрозою для „гнилого Заходу", що „мир, с гнилой основой, исчезнет, как мираж, расплывшийся вдали". Останнє, третє число, починається відомою „поемою" А. Блока про скитів „с раскосыми і жадними очамі", які погрожують Европі: „Мы обернемся к вам своею азіятской рожой!" (ц. зн.: мордою). Закінчується це третє число знову ж таки віршем сталінського орденоносця К. Сімонова п. н. „Заключение", в якому висловлене „віщування", що

„будет грозен час, когда,
Не забивая, не прощая,
Одним движением вперед,
Свою отчизну защищая,
Пойдет разгневанний народ!"

„Нова русская еміґрація" виступила в журналі „Русская Независимость" відкрито й без маски, заперечуючи і розкриваючи всю димову заслону, що нею намагалися закрити суть „русскої проблеми" і „русскої душі" стара російська еміґрація і ті чи інші російські культурники. З того погляду появу і виступи журналу „Русская независимость" треба вітати. Вони відкриють очі багатьом людям не тільки у ЗДА, але й у світі.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк, Н. Й.

Діяльність Українського Мистецького Клюбу.

В червні відбулися 8-мі Загальні Збори Клюбу, важливість якого для нюйоркської української громади ще недостатньо визнана й оцінена. Якщо б так було, то традиційні вечорі кожної п'ятниці, ба навіть Загальні Збори кожного року відвідувало б далеко більше число зацікавлених.

Прислухуючись короткому, але ядерному і вичерпному звітуванні голови клюбу проф-а С. Литвиненка за минулий рік активности в ньому і поза ним, мимоволі виникали запити, як напр., де ж є тут інший подібний товариський паркет, на якому зустрічалися б громадяни і громадянки тільки як члени української спільноти, а не цієї чи іншої партії? Де ж інде можуть вони мати 45 вечорів у році з такими різноманітними програмами, як доповіді на різнородні теми з ділянок науки і знання, гарної літератури, мистецтва, спогадів, гумористики, тощо, концерти і музичні та оперові передачі засобом модерного „гай фіделіті"? Хто інший може похвалитися 5-ма мистецькими виставками в році, аби тим, що своїм існуванням і своєю домівкою уможливлює Українському Музичному Інститутові виплекати музичну культуру серед нашої молоді? Вистачить уявити собі брак чи занік цього Клюбу, щоб зрозуміти весь об'єм заповненої ним порожнечі в тутешньому громадському житті.

Які ж причини складаються на те, що резонанс публіки відносно клюбу не є такий, як у початкових роках, а який повинен би бути для забезпечення його існування і розквіту?

Не зважаючи на щиру подяку, висловлену головно редакціям „Свободи" і Листів до Приятелів за їх доброзичливе ставлення до Клюбу, підкреслено в дискусії замітний брак самореклями. Бо якби пильніші відвідувачі Клюбу та зацікавлені в його активності завербували кількох інших байдужників і защіпили їм власну зацікавленість, тоді стали б зайвими шукання вини за упадок фреквенції в тому, що, мовляв, частина відійшла до інших установ.

Велика доля уваги присвячена була в дискусії проблематиці нашої молоді, що її так рідко можна бачити на поважніших імпрезах узагалі, а на вечорах клюбу зокрема, не говорячи вже про НТШ чи УВАН. Дотична ділема є в тому, що обов'язки нашої молоді відносно школи, власних організацій як напр., ПЛАСТ, СУМ і ОДУМ та МУН, не залишають їм властиво часу на щось інше. А якби клюб мав давати вечір з якоюсь програмою, особливо цікавою і для молоді, то, як п. Яр. Гриневич слушно завважив, тоді доцільно було б своєчасно вислати названим молодечим організаціям відповідне запрошення. Не менш слушним був внесок пані Литвиненкової знизити ціни вступу на Ярмарки клюбу для молоді. Взагалі річевість і гармонійність у дискусії, що в ній приймали участь і забирали слово ще пані проф-а Приймова, Соневицька, і Кобринська, та пп. Р. Купчинський, Б. Ржепецький, Косаренко - Косаревич, Малюца, могла послужити зразком безпристрастности. Проводив Зборам п. Малюца, а секретарював п. Косаренко - Косаревич.

До нової управи клюбу вибрані: головою — проф. Литвиненко, а членами: пані Ів. Приймова, Соневицька і Холодна, панове: Купчинський, Косаренко - Косаревич, Ржепецький, Керницький, Баб'як і Шпех. До Контрольної Комісії ввійшли пп. Савицький, Кобринський і Палывода.

Дай же їм Боже ще більшого успіху в новій каденції!

Приявний.

Филаделфія, Па.

Нова Управа Літ. - Мистецького Клюбу.

На Загальних Зборах членів Клюбу в дні 23 червня ц. р., головою вибрано через акламацію дир. Володимира Дорошенка. Крім нього до нової Управи ввійшли: д-р Володимир Рудницький як заст. голови та проф Петро Мегик, Марія Струтинська, Лев Яцкевич, Теодор Свистун і Вероніка Цегельська. — Контрольна Комісія зістала вибрана в складі: Лідія Бурачинська, д-р Роман Голубінка, Галина Журба, Зосим Дончук, Оксана Ґенгало.

Господарські Вісті

НА НАВЧАННЯ БУВШИХ ВІЙСЬКОВИКІВ ВИДАЛИ 14.5 БІЛЬЙОНА ДОЛЯРІВ

25-го липня кінчається урядова допомога бувшим військовикам, які брали участь в другій світовій війні. Уряд видав на цю ціль суму 14,500,000,000 долярів. Є це найбільша в світі сума, видана на освіту ветеранів. За ці гроші бувші вояки оплачували шкільні оплати, купували книжки та научне приладдя і т. п. З цієї допомоги користали 7,800,000 вояків. Але вартости цього діла не можна обрахувати самими долярами, бо така велика скількість людей здобула нові фахи, що матиме велике значення в економіці країни. Допомога воякам, які брали участь в війні в Кореї, триває далі, і з неї користають корейські ветерани та студіюють в високих і різного роду фахових школах.

ТОРГОВЕЛЬНИЙ ДЕФІЦИТ ЗМЕНШИТЬ В КАНАДІ ЗАПАСИ ЗОЛОТА

В господарських колах звертають увагу на те, що Канада має дефіцит в торгівлі із ЗДА, і внаслідок цього вона мусітиме зменшити свої запаси золота. Канада імпортує із ЗДА товарів на суму 3.7більйона долярів а експортує тільки на суму 2.4 більйона. Правда, Канада вивозить до всіх інших країн товарів на суму 5.2 більйона, а привозить тільки на суму 4.6 більйона, але ця надвишка не покриє того дефіциту, який має Канада в торгівлі з цією країною. Решту цього дефіциту мусить Канада покрити з своїх запасів золота.

З наших буднів

ЗАСІДКА НА НАШЕ СЕРЦЕ

Розкажу вам, гому, раптом, занедужав на серце мій приятель, пан директор Соломка . . .

Під гас обідньої перерви в „шапі" підійшов до нього форман з газеткою в руці:

— Ну, каже, ти мені тут завжди торогиш, що твоя Україна мугиться в неволі, що табори невільнигої праці заповнені вашими людьми, а прогитай собі, що пишуть в цій газеті . . .

І подав йому „Амерікен-Джорнел", ги щось подібне. Що ж там стояло написане? . . Була там надрукована статейка про те, що якийсь містер Глянцман щасливо втік тепер з Росії, де він три роки томився в українському концентраційному таборі під Станиславовом . . .

Прогитавши це, пан директор Соломка зм'яв газету, заскреготав зубами, вхопився руками за серце і впав без пам'яти коло станка. Фабригний лікар казав негайно відставити його до лікарні.

Бо й справді: не може то головіка, як кажуть галигани, на місці ясний шляк трафити, коли гитаєш, як деякі тутешні газетярі інформують своїх гитагів про Україну? . . Коли можна сказати про нас щось підхлібне, позитивне, тоді нема України, є Рашія. Як ішов на Бродвею гарний український фільм „Земля", за повістю Ольги Кобилянської, то деяким панкам не пролізло герез горло слово „український" і вони писали „рашіян пікгер". Київ для них — давня столиця Росії, наші колядки — „рашіян крисмас сонґс".

Та коли їм це вигідно, то вони з Кагановига зроблять українця, Шепетівку перенесуть до Галигини, а в Совєтах збудують спеціяльні українські концтабори, де невинно страждають нещасні містери Глянцмани.

Треба мати дуже сильне, майже коняге серце, щоб спокійно реаґувати на такі зразки інформаційної служби на цій вільній землі. Один патріот з-під св. Юра, який на кожному кроці гує носом якусь інтриґу, дійшов до висновку, що наші „приятелі" спеціяльно взялися „викінгити" нас при допомозі таких „інформацій". Знагить, що українці мають м'яке, ліригне серце й атакують просто в той найслабший пункт.

Тому, каже цей патріот, так багато серед наших людей сердегних припадків.

Друзі, мусимо кріпитись, бо наші серця в небезпеці!

А, може, не треба було їх брати до Америки? . .

Ікер.

• ПРАЦЯ • • Help Wanted—Female •

B. ALTMAN & CO.

має вільні місця праці в новім склепі

в Short Hills, N. J.

ОДНА ГОСПОДИНЯ
ОДНА КАСИРКА
ОДНА КУХАРКА
КЕЛЬНЕРКИ
РОБІТНИЦІ ЗА БУФЕТОМ
ДО ПОМОЧІ В КУХНІ

5 ДНІВ В ТИЖДЕНЬ
НА ЦІЛИЙ ДЕНЬ — НА КІЛЬКА ГОДИН

Багато користей
Нема вакансів до праці на ніч
Знижки для працівниць
Кафетерія для працівниць
Місце на паркування
Модерний будинок з штучним охолоджуванням.

В справі зголошень інформуватись:

Hotel Suburban, Summit, N. J.

щоденно від понеділка до суботи
від 9:30 рано до 5 по полудні.

▶ Голоситись тільки особисто. ◀

ДІВЧАТА — ЖІНКИ

до праці у фабриці.
Досвіду непотрібно.
Добра платня.
Досконалі умовини праці.
Юнійні користі.

DAGGET & RAMSDELL
420 Frelinghuysen Ave.
Newark, N. J.

• ПРАЦЯ •
• HELP WANTED—MALE •

ЛИВАРНИКИ
до легкої і тяжкої праці. Дуже добра платня й асекурація, оплачувана через фірму госпіталізація, асекурація медично хірургічна і 11 платних свят.

R. HOE & CO., Inc.
North Avenue, Dunellen, N. J.

• PROFESSIONALS •

DR. ANNA MESSING
ЛІКАР З ВАРШАВИ
Косметика, лікарське усунення всіх вад цери, зайвого волосся, зморщок. "Facial Uplift" без операції
Приймає після умови
Телеф.: PLaza 7-1282
130 West 57 St. New York City

• ВАКАЦІЇ •

Маємо гарне місце на
ВАКАЦІЇ
Гарний краєвид, здорове повітря. Є озеро до купання, добрі харчі. Просимо голоситись до:
A. MIGOTSKY
R. D. #1, Box 146
Oakdale, Conn.
Telephone Norwich
Turner 7-6119

• ПРАЦЯ •
• HELP WANTED—MALE •

PLASTIC
Injection Molders
НА ВСІ ЗМІНИ.
(The 3 Shift Around the Clock)
Аплікації мужчин зі здібностями в ділянці механіки будуть поважно розглянені. Новий відділ у великій фірмі, знаній в цілім краю.
Небувала нагода авансу.

L. T. PLASTIC
PACKAGES, INC.
121 WAGARAW RD.
HAWTHORNE, N. J.
HAwthorne 7-7197

МАШИНОВІ ОПЕРЕЙТОРИ

1-ої і 2-ої кляси
ENGINE LATHE
BENCH LATHE
PROFILERS
MILLERS
DRILL PRESS
GEAR BURRERS
GRINDERS
GEAR HOBBERS
BOREMATIC OPERS.
JIG BORERS

Денні і нічні зміни. Прекрасна платня для кваліфікованих. Можливість авансів в розвиваючійся фірмі, відомій своїми прецізійними інструментами. Всі користі. Голоситись особисто, або телефонувати:

FL. 9 - 7575

STERLING PRECISION
CORPORATION
34 - 17 Lawrence Street
FLUSHING, L. I.
Near Main St., Flushing Station.

Попирайте підприємства, що оголошуються в „Свободі".

• ВАКАЦІЇ •

ПАНСІОН GLEN SPEY

в горах Кетскіл, серед соснових лісів на поляні — гарні від одно до п'ять особових кімнати, відреставровані і з комплетним урядженням. — Новий комфорт. — Смачний здоровий харч. — Інформації:

М. БОПЧУК, Тел. в Ню Джерзі Drexel 6-1333
в „ЕКО" 145 — 2nd Ave., New York City, Тел. AL 4-0888
а також від 30-го червня — в Glen Spey Manor
Тел. Port Jervis 3-7979

ЯКЩО ПЛЯНУЄТЕ ВИЇЗДЖАТИ НА ВАКАЦІЇ,
то напишіть або задзвоніть до

PINE HILL RESORT

MILFORD, NEW JERSEY Tel. Milford 4-4714

Пан Михайло ГРИЦКОВЯН властитель оселі ґарантує вам домашні харчі, молоко, масло, сир, ярина і т. і. Рівнож в нього є прекрасний великий басейн до купання, площа до відбиванки, ловлення риби, полювання і багато інших вигод. Повітря в цій гірській частині стейту Ню Джерзі є дуже здорове.

Бажаючі зарезервувати собі кімнати з кухнею на цілий сезон можуть голоситись особисто, листовно або телефонічно.

Нюйоркчани можуть набути ближчі інформації в

MIKE RESTAURANT — 157 Avenue "C", New York, N. Y.

ПАНСІОН SHANGRI LODGE

LEXINGTON, N. Y.
P. O. Box 146, Тел. Lexington 2921

В серці гір Кетскіл, серед лісів, на сонящній поляні — над чудовою річкою — пригожою до купелі, плавання і риболовлі.

Вигідні одно і більше особові кімнати. • Новий комфорт.
• Смачний та здоровий домашний харч. •
• ЦІНИ НИЗЬКІ — ДЛЯ ДІТЕЙ ВЕЛИКА ЗНИЖКА. •

Інформації:
З. НАВАРА, тел. PR 8-1833 — від 6-10 P.M.

• БИЗНЕСОВІ НАГОДИ •

На продаж
"DRY CLEANING STORE"
з будинком і влаштуванням в м. Schoharie, N. Y. $12,500. Бизнес оснований 1930 р. Власник відходить з причини старости. Голоситись:

ANDREW SCISLOWSKY
427 Fillmore Avenue
Schenectady 4, N. Y.
Dickens 6-7765

• MISCELLANEOUS •

ПАКУНКИ і ЛІКИ до всіх країн Европи.

Прошу вислати мені даром каталог.

Name ....
....
Address ....
Town ....
Country ....

Пишіть до:
SPECIAL EUROPEAN
EXPRESS SERVICE
275 Steele Street
Port Colborne, Ontario, Canada
or
276 Buffalo 5, N. Y. USA

ПАЧКИ ДО ЕВРОПИ

І ВСІХ ЧАСТИН СВІТУ
Гарантована доставка
Матеріяли на убрання, плащі і сукні, полотна на постіль та білизну, живностеві пачки і всілякі лікарства.
Мито за посилки платиться у нас і Ваші рідні і знайомі не платять вже при одержанні посилки нічого.
ПИШІТЬ ПО КАТАЛОГИ.
J. NAWROCKI AGENCY
617 Grove St., Irvington 11, N.J.

ВЖЕ ПРОДАЄТЬСЯ В ЗДА!
Щоб мати прекрасний молодий колір обличчя, уживайте справжнього

MORFOSA
BEAUTY
CREAM

КРЕМ ДЛЯ ОБЛИЧЧЯ

Під впливом Morfosa Beauty Cream шкіра на обличчі зм'якшується, біліше і набуває природньої краси. Крем Морфоза усуває вугрі, очищує пори і знищує веснянки та прищі. Крем Морфоза звужує розширені пори, зміцнює шкіру і забезпечує їй привабливий молодий вигляд.

ЗАМОВЛЯЙТЕ НЕГАЙНО!
$1.35 за слоїк (2 унції) плюс 15 центів за пересилку.

NEW CASTLE
LABORATORIES
Dept. A. Box 592
Toronto, Ont., Canada

Hallett & Hallett

ПОХОРОННЕ ЗАВЕДЕННЯ
Since 1854
HALLETT HOMESTEAD
FLushing 9-0062
Northern Blvd. & 147th St.
Flushing, L. I., N. Y.
Howard L. Hallett, Jr., Lic. Mgr.
Wesley Hallett, Treasurer

ПАЧКИ ДО ЕВРОПИ

І ВСІХ ЧАСТИН СВІТУ
ҐАРАНТОВАНА ДОСТАВА
Матеріяли на убрання, плащі і сукні, полотна на постіль та білизну, шкіру на чоботи, живностеві пачки і всілякі лікарства.
МИТО за посилки платиться у нас і відборці не платять вже при одержанні нічого.
Висилаємо також пачки РЕКАО.
ПИШІТЬ ПО КАТАЛОГИ!
Замовлення приймає до 9 вечором.
I. IGER'S GENERAL STORE
353 16th Ave., Irvington, N. J.
(напроти німецького кіна)
Tel.: ESsex 2-9035

FREE! NEW REPORT REVEALS AMAZING RESEARCH PROGRESS IN

CANCER

Пишіть сьогодні по безплатне звідомлення, яке закидає оприлюдненим дослідам, що впродовж 20 років не зроблено задовільного поступу в боротьбі проти рака. Там ви довідаєтеся різні дані про рака — як запобігати цьому, як уникати хибного лікування — що є часто гірше як недуга.

Це звідомлення вияснює просто і зрозуміло що є рак, як починається і розвивається і яку ґарантовану допомогу можуть мати хворі на рака. Пишіть сьогодні по безплатну пробу вислідів і звідомлень поступу проти багатьох проблем недуги.

Spears Chiropractic Hospital
DEPT. 1102 DENVER 20, COLO.

• MISCELLANEOUS •

KARS JEWELERS

Тризуби з 14 кар. золота

Наша мета є власний імпорт, ґарантія товарів, фахове і совісне виконання, за готівку і на сплати, ціни не дорожчі а все нижчі до 50%
без дочисловання процентів на банк до 12 місяців.

ҐАРАНТІЯ на всі направи і на закуплені товари якнайліпшої якости, артистичне ґравірування безплатне і ювелірні направи зараз на місці. Ювелірні вироби власного виконання з 18 і 14 кар. золота. Робота під наглядом власника цехового майстра Александра Брандта.

В нашім ювелірнім відділі Ви дістанете годинники найкращих швайцарських фірм, як:
Omega, Longines, Tissot.

Великий вибір брилянтових перстенів і ювелірних виробів.

17 каменів дамські ГОДИННИКИ, швайцарські з 14 карат. золота від $15.95 з дворічною ґарантією.

Великий вибір будильників від $3.95.

Кишенькові золоті годинники з 3-ма вічками.

Оригінальні імпортовані частини до направи годинників.

В літні місяці чищення годинника з писемною ґарантією $2.95.
Пружина для годинника $1.49.

Кожний може прийти і провірити пунктуальність ходу годинника безплатно на нашій ультрасонічній машині.
Працюють досвідчені годинникарі.

Наша ювелірна і годинникова робітня є рекомендована через знану швайцарську фірму Омеґа.

Жадайте наших безплатних каталогів. Виконуємо поштові замовлення. Крамниця відкрита від 9-ої рано до 9-ої вечора, в неділю закрито. Для комфорту клієнтів крамниця охолоджена.

В нашім телетехнічнім відділі найбільший вибір телевізій і радіо-апаратів на короткі хвилі, які відбирають заграничні станції AM & FM від $39.95, імпортованих фотоапаратів, портативних машинок до писання $49.95, "Air Conditioners", вентиляторів та інших електричних приладів.

Знаний европейський ювелірний маґазин

KARS JEWELERS
216-218 East 14th Street, New York 3, N. Y.
Біля кіна Jefferson, 2-ий дім від рогу 3rd Ave.
Tel.: GR 3-5875
• НАД ВХОДОМ ВЕЛИКИЙ ГОДИННИК. •

УКРАЇНСЬКА ФУТРЯНА ФІРМА

виготовляє на замовлення нові футра та переробляє уживані футра по найновіших фасонах.

ТАКОЖ ПРИНИМАЄМО ДО ПЕРЕХОВУВАННЯ НА ЛІТНІЙ СЕЗОН.
• ВІДБІР І ДОСТАВА НА МІСЦЕ •
J. WUJKIW, Inc.
MFG. FURRIERS
111 E. 7th ST., NEW YORK 9, N. Y. — Tel. SPring 7-8710

ОЩАДЖУЙМО В НАЙБІЛЬШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ЩАДНИЧІЙ КАСІ!

РІК ОСНОВАННЯ — 1915.

UKRAINIAN OFFICE OF
THE PARMA SAVINGS CO.

Член у Federal Home Loan Bank & Federal Savings and Loan Insurance Corporation.

Платимо 3% за ощадності.

Відсотки обчисляємо що півроку.

Приймаємо ощадності й поштою.

Виплачуємо ощадності також і поштою, а навіть телеграфічно.

▶ СКОРА И СОЛІДНА ОБСЛУГА ◀

По докладніші інформації звертайтеся до:

UKRAINIAN OFFICE OF THE PARMA SAVINGS CO.
2190 Professor Street, Cleveland 13, Ohio

Піддержуймо свої підприємства!

• MISCELLANEOUS •

ВАШУ УЖИВАНУ Й НОВУ ОДЕЖУ

(в добрім стані)
ВИСИЛАЄМО ДО ВСІХ КРАЇН ЕВРОПИ.
До деяких країн з оплаченим тут митом.
Ви можете посилати нам пачки, а ми зараз подамо Вам кошти зв'язані з пересилкою.
Також висилаємо купони англійських матеріялів (великий вибір купонів) ХАРЧОВІ ПАЧКИ І ЛІКИ до деяких країн з оплаченим тут митом.
Скора і точна обслуга.
Представляємо посвідки відборця.

RALLINGTON CORPORATION
303 West 42nd Street, N.Y.C. — Tel. PL 7-2258
М. Грей (Грушко).
• Закрито в суботу в місяці липні й серпні. •

ВАШІ РІДНІ ЖДУТЬ ДОПОМОГИ... ◀
Лондонська фірма

БРОВНДЖОНС, Лтд.

поможе Вам
ДЕШЕВО —
СКОРО —
СОЛІДНО

вислати пачку з допомогою своїм рідним на континент. Жадайте наших цінників! Порівнюйте наші ціни з цінами других фірм! Звертайтесь до нас безпосередньо в українській мові на адресу:

BROWNEJONES Ltd.,
1 NORFOLK PLACE, LONDON, W. 2, ENGLAND
Даємо повну ґарантію доставки пачки до адресата!

УВАГА! НЮАРК І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

▶ У МІСТІ НЮАРКУ ВІДКРИТА НОВА ◀

КРАМНИЦЯ ДЛЯ ВИСИЛКИ ПАКУНКІВ
ДО ВСІХ КРАЇН ЕВРОПИ.

- Висилаємо поживу, нову і ношену одежу, суконні, шкіряні і текстильні вироби, медикаменти і т. п. Вишліть своїм рідним і знайомим подарунок на Великодні Свята.
- Пакунки будуть доставлені до місця призначення протягом шости тижнів. Посилки вислані повітряною поштою будуть доручуватися протягом 7-10 днів.
- Висилаючий одержить особисту посвідку від відборця пакунка. Висилки пакунків і доручення ґарантується.
- Всі посилки повністю оплачується тут включно з митом. Той, що одержить пакунок не буде нічого доплачувати.

КАНЦЕЛЯРІЯ ВІДКРИТА КОЖНОГО ДНЯ ВІД 9-ої ГОД. РАНКУ ДО 6-ої ГОД. ВЕЧОРОМ.
В СУБОТУ ВІД 9-ої РАНО до 4-ої ГОДИНИ ПОПОЛУДНІ.

PACKAGE EXPRESS CO.
314 MARKET STREET NEWARK, N. J.
Тел.: (Newark) MItchell 2-2452
Зверніть увагу на нову адресу!
(Біля Пенсилвенія станції в місті Нюарку).

ПАКУНКИ ДО ВСІХ КРАЇН ЕВРОПИ

LAMPERT & POLIMEX Co. LONDON

ОБУВ'Я ОДЯГ МАТЕРІЯЛИ ХАРЧІ И ІНШІ ТОВАРИ

ЯКЩО ВИСИЛАЄТЬСЯ З ЛОНДОНУ ПОСИЛКА БУДЕ ДОСТАВЛЕНА СКОРІШЕ І ПЕВНО.
ҐАРАНТУЄМО ДОСТАВУ АБО ЗВОРОТ ГРОШЕЙ.
Митні оплати платимо в Лондоні. Ваші приятелі чи Рідня в Европі не будуть обтяжені жадними доплатами. Мито і кошти пересилки включені в ціну нашого експорту.
Пишіть по-українськи по наш повний каталог.

Lampert & Polimex Co.
45 CROMWELL ROAD, LONDON S.W. 7, ENGLAND

ПАЧКИ — до Східньої Европи

через найбільшу висилкову фірму на американському континенті
J. KAMIENSKI
JANIQUE TRADING Co.

Централя:
TORONTO 3, Ont., Canada, 835 Queen St. W. Tel. EM 4-4025

Відділи:

NEW YORK CITY, N. Y., 306 E. 9th St.	Tel. GR 3-3470
BUFFALO, N. Y., 1162 Broadway	Tel. FI 1272
NEWARK, N. J., 102 — 16th Ave.	Tel. BI 2-6816
PITTSBURGH, Pa., 2013 E. Carson St.	Tel. HU 1-5759
PHILADELPHIA, Pa., 725 W. Girard Ave.	Tel. ST 7-1422
MINNEAPOLIS, Minn., 44 E. Hennepin Ave.	Tel. FE 6-2330
CLEVELAND, Ohio, 1029 Fairfield Ave.	Tel. CH 1-5547
CHICAGO, ILL., 2314 W. Chicago Ave.	Tel. BR 8-6780
WINNIPEG, Man., 677 Main St.	Tel. 92-7695
ST. CATHARINES, Ont., 198 King St.	Tel. MU 2-9171
HAMILTON, Ont., 652-A Barton St. E.	Tel. LI 5-0264
EDMONTON, Alta., 10649 — 97th St.	Tel. 2-3839
WINDSOR, Ont., 439 Mercer St.	Tel. CL 6-3866

Аґенції:
FORT WILLIAM, Ont., • MONTREAL, Que., • PORT ARTHUR, Ont., • SUDBURY, Ont., • CHESTER, Pa. USA і в інш. містах.

Ґарантується доставу кожної замовленої пачки. Пересилка триває до двох тижнів. — Відборці в Краю до одержаної пачки вже нічого не доплачують!

• НАЙБІЛЬША ФІРМА — ВО НАЙСОЛІДНІША! •

• РІЗНЕ •

АРКА
48 E. 7 вул. в Ню Йорку
(тел. GR 3-3550)
НИТКИ DMC
Гуртом та детайлічно

• РОЗШУКИ •

„ЛЮБАЧІВЦІ"
ХТО з Вас може допомогти у відшуканні когось з моєї рідні? Прошу напишіть:
КАТЕРИНА СИДОР-КОТОВИЧ
134 Pearson Avenue
Toronto, Ont., Canada

Родина ГЕЧІВ — жінка і діти і сестр. Микола Возняк пошукують Михайла ГЕЧУ з Торгановичі, пов. Самбір, який 1940 р. зі Сибіру виїхав в незнане місце, мабуть до Арґентини або Бразилії. Хто знає про нього, або він сам, прошу зголоситись на адресу: Mykola Wozniak, 1219 — 170th Place, Hammond, Ind. USA. Усі заграничні часописи проситься про передрук.

Дня 1. 7. 1956 на зустрічі в Торонті мама з Америки пошукувала сина
КОНСТАНТИНА БОРУХА
в Канаді. — Моя адреса:
K. BORUCH
7 Lakeview Ave., Toronto, Ont., Canada

Вп. Пані Оксана Луцка і Слава Гаськa (сестри Всеволода) і Пані Ганка Кливак - Литвин прошу зголоситися на адресу:
ОКСАНА БЕМКО
132 Fairmount Avenue
Newark, N. J.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — В-во св. І. Хрестителя Відд. 223 повідомляє, що піврічні збори відбудуться в неділю, 8-го липня в параф. залі, зараз по Службі Божій. Буде звіт контрольної Комісії і другі важні справи. Присутність всіх членів конечна. — Управа.

Phone MA 7-1761
PETER S. MURIANKA
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
FUNERAL DIRECTOR
413 Fairmount Avenue
Philadelphia 23, Pa.

ІВАН КОВАЛЬЧИК
FUNERAL HOME
COMPLETELY AIR CONDITIONED
ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ В СТЕЙТІ
NEW JERSEY
Ціни приступні для всіх
Обслуга чесна і найкраща.
У випадку смутку в родині кличте як в день так і в ночі:
JOHN KOWALCHYK
129 GRAND STREET,
cor. Warren Street,
JERSEY CITY, 2. N. J.
Tel. HEnderson 4-5131

Lytwyn & Lytwyn
UKRAINIAN FUNERAL DIRECTORS
AIR CONDITIONED
Обслуга Щира і Чесна
Our Services Are Available Anywhere in New Jersey
801 SPRINGFIELD AVENUE
IRVINGTON, N. J.
NEWARK, N. J.
ESsex 5-5555

ІВАН БУНЬКО
УКР. ПОГРЕБНИК
Обслуга чесна і найкраща
ЦІНИ ПРИСТУПНІ
John Bunko
Licensed Undertaker & Embalmer
REASONABLE PRICES
437 EAST 5th STREET
New York City
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА
УКР. ПОГРЕБНИК
Занимається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і околицях
Контрольована температура, Модерна каплиця до ужитку даром.
Peter Jarema
129 EAST 7th STREET
NEW YORK, N. Y.
Tel. ORchard 4-2568